

Драмогерменевтичні методи на заняттях з української мови та літератури

Коваль Олена Юріївна, викладач української мови та літератури Економіко-правничого коледжу ЗНУ

Драмогерменевтика - це

складова соціоігрової педагогіки,
спрямована на розвиток соціальних
компетентностей, навичок
критичного мислення, що
допомагає студентам розкрити
творчий та інтелектуальний
потенціал

Актуальність

- Драматогерменевтичні методи допомагають студентам через гру аналізувати та надовго запам'ятовувати інформацію
- Поєднання різних елементів навчання, використання гри у роботі з підлітками, адаптація соціоігрових елементів до потреб студентів коледжу

Методи драмогерменевтики

- Рольові або ділові ігри
- Елементи гри під час звичних завдань чи вправ (ігрові дискусії, ігри-вправи, ігрові ситуації)

Кубик Блума

Прийоми драмогерменевтики

Театр «Мім»

Створи тест

Парадоксальна розповідь

Дискусія

Веббінг

Синквейн

Мойсей

Мудрий, терплячий

Іде, сумнівається, помирає

Від ідей не відступає своїх

Богослужитель

М'яч зі словами

Картинна галерея. Виставка

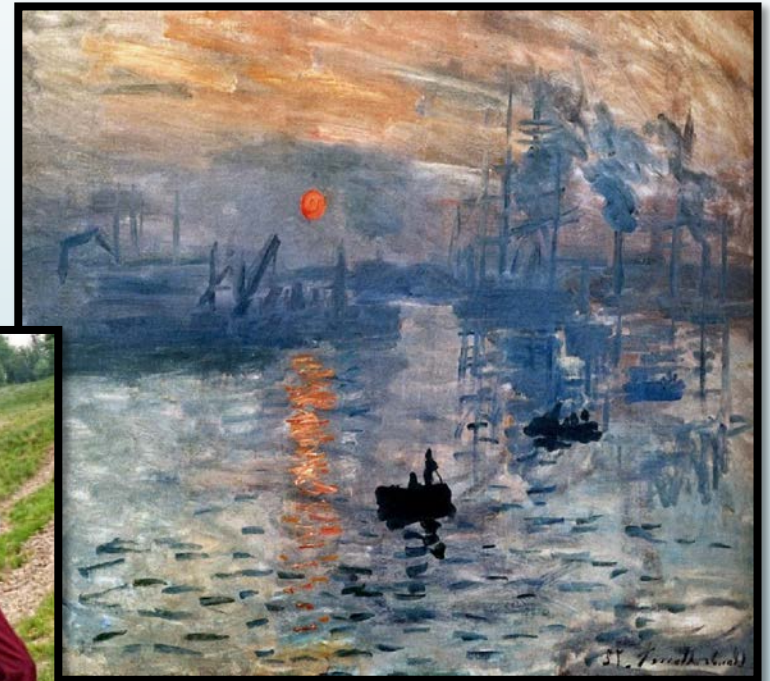
► Полонина

► Трембіта

► Клод Моне . Схід сонця

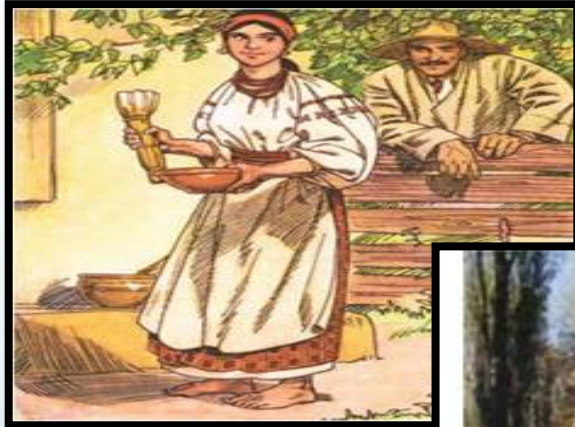
Асоціативний кущ. Виставка

Лото

► «Наталка Полтавка»

► «Мартин Боруля»

► «Захар Беркут»

► «Кайдашева сім'я»

► «Енеїда»

Літературне ЛОТО

Остап Вишня	«...в череві знаходили різні цікаві речі: копчену ковбасу, вареного раку й пару цілісньких шпротів»
Павло Губенко	«Мисливські усмішки»
«Моя автобіографія»	«Ходяча совість людська»
«Сом»	«Отак між природою, з одного боку, та людьми – з іншого, і промайнули перші кроки мого дитинства золотого».
Усмішка	«Любив я не тільки його, а й його лінійку, що ходила іноді по руках наших школярських замурзаних».
Гумореска	«Головну роль у формації майбутнього письменника відіграє взагалі природа – картопля, коноплі, бур'яни».
«Письменники так, спроста, не бувають».	Начальник медично-санітарного управління Міністерства залізниць УНР

Бачено-небачено

МЕТОНІМІЯ

ЕПІТЕТ

ГІПЕРБОЛА

АНАФОРА

МЕТАФОРА

ЛІТОТА

ПОРІВНЯННЯ

ОКСИМОРОН

ПЕРСОНІФІКАЦІЯ

ЕШФОРА

РЕМІНІСЦЕНЦІЯ

СИНЕКДОХА

ПЕРИФРАЗ

АЛЮЗІЯ

Картки Домана

- За малюнком на картці визначити абстрактне чи конкретне значення, істота чи неістота, відміна, рід, група, число, провідміняти, дібрати прикметник....

СНІГУР

ФЛАМІНГО

**Значення, рід, відміна, група,
число...**

ЯБЛУКО

Мнемонічні слова

- Визво́льний – во́льний
- Фо́льга – Ольга
- Інжене́рія – мерія (академія)
- Виго́да – погода
- По́суд – розсуд
- Піяла́ – кропива
- Дро́ва – мова
- Піце́рія – феєрія

📍 МІСЦЕ РОЗГОРТАННЯ ПОДІЙ 📍

Гуцульщина, Карпати,
біля р. Черемош

Лемківське
містечко Дуклі

Кононівка

Зелений Клин, Сибір, тайга,
Уссурський край,
Хабаровськ

Ліси на Волині
(Полісся)

Київ, Полтава

Палац шляхтича,
Хата матері, узлісся

Річка Оскіл

словацьке містечко
Модри Камень

Київ

Аскольдова могила

Харків

Сосниця,
р.Десна

Італія, Берлін,
Озеро Комо, Мілан,
острів Ява,

Рим, Італія, Відень

Владивосток, острів Пао,
Філіппінські острови,
містечко Монца,
Балканський півострів
Варшава

Січ, Москва, Київ, Буг,
Синюха

МІСЦЕ РОЗГОРТАННЯ ПОДІЙ

«Тіні забутих предків» М. Коцюбинський	→	Гуцульщина, Карпати, біля р. Черемош	Лемківське містечко Дуклі	←	«Різдво» Богдан-Ігор Антонич
«Intermezzo» М. Коцюбинський	→	Кононівка	Зелений Клин, Сибір, тайга, Уссурійський край, Хабаровськ	←	«Тигролови» Іван Багряний
«Лісова пісня» Леся Українка	→	Ліси на Волині (Полісся)	Київ, Полтава	←	«Маруся Чурай» Л. Костенко
«Я (Романтика)» Микола Хвильовий	→	Палац шляхтича, Хата матері, узлісся	Річка Оскіл	←	«Сом» Остап Вишня
«Модре Камень» О. Гончар	→	словацьке містечко Модри Камень	Київ	←	«Місто» В. Підмогильний
«Пам'яті тридцяти» П. Тичина	→	Аскольдова могила	Харків	←	«Мина Мазайло» М. Куліш
«Зачарована Десна» О. Довженко	→	Сосниця, р. Десна	Італія, Берлін, Озеро Комо, Мілан, острів Ява,	←	«Майстер Корабля» Юрій Яновський
«Valse melancholique» Ольга Кобилянська	→	Рим, Італія, Відень	Владивосток, острів Пао, Філіппінські острови, містечко Монца, Балканський півострів		
«Уривок з поеми» Євген Маланюк	→	Січ, Москва, Київ, Буг, Синюха	Варшава		

МІСЦЕ РОЗГОРТАННЯ ПОДІЙ

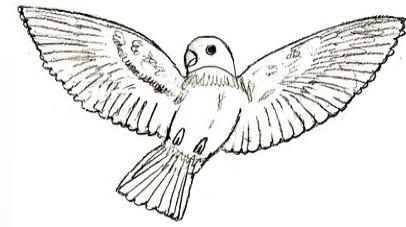
«Ой морозе, Морозенку»	→	Савур-могила		Україна, Сибір, Петербург	←	«Сон» Т. Шевченко
«Чи не той то Хміль»	→	Жовті Води (Золотий брід)		Київ, Ніжин, Хутір Хмарище, Романівський Кут	←	«Чорна рада» П. Куліш
«Дума про Марусю Богуславку»	→	Туреччина		Піски	←	«Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панас Мирний
Балада «Ой летіла стріла»	→	Вдовине поле		Близький Схід, пустеля	←	«Мойсей» І. Франко
«Повість минулих літ» (Помста Ольги)	→	Іскоростень, Київ, Вишгород		Карпати, Тухольщина	←	«Захар Беркут» І. Франко
«Слово про похід Ігорів»	→	Половецька земля, р. Каяла, Путивль		Семигор, Біївці, Київ	←	«Кайдашева сім'я» І. Нечуй-Левицький
«Наталка Полтавка» І. Котляревський	→	Село під Полтавою		Гуцульське село (с. Русів)	←	«Камінний хрест» В. Стефаник
«Енеїда» І. Котляревський	→	Карфаген				

ПРОТОТИПИ

прототип Чіпки – розбійник Василь Гнидка, що був засуджений на каторжні роботи

Прототипом Мартина Борулі є батько драматурга - Карпо Адамович, який прагнув відновити втрачене дворянство, довгий час судився та витратив немалі гроші. Усі мрії зруйнувала маленька помилка в документах.

в основному новели покладено справжні події в рідному селі письменника. Штефан Дідух(у творі Іван), емігруючи до Канади, поставив камінний хрест, який і досі стоїть на горбі в Русові.

Іван Багряний є прототипом Григорія Многогрішного

сім'я Мазурів, відома своїми бійками та колотнечами. Проживала на кутку Солоному біля церкви. По-вуличному їх звали Кайдашами

ЕПІГРАФИ

Іван Франко
«Захар Беркут»

Дела давно минувших
дней. Преданья старины
глубокой...(Справи давно
минулих літ. Переказ
старовини глибокої...

Тарас Шевченко
«І мертвим, і живим...»

«Коли хто говорить:
люблю Бога, а брата
свого ненавидить, лже
оце»(з Біблії)

Тарас Шевченко
«Сон»

“Дух істини, його ж світ не
може прийняти, якщо не
бачить його, якщо не
знає його» (з Біблії)

Євген Маланюк
«Уривок з поеми»

«Я син свого роду»
«Я син цієї раси...»
E. Verhaeren

В. Підмогильний
«Місто»

“Шість прикмет має людина:
Трьома подібна вона на тварину,
а трьома на янгола; як тварина -
людина їсть і п'є; як тварина - вона
множитья і як тварина викидає;
як янгол - ходить просто і як янгол -
священною мовою розмовляє»

«Як можна бути вільним, Екваріте,
коли маєш тіло?»

Юрій Яновський
«Майстер корабля»

1. Забирайте ж з собою в путь,
виходячи з м'яких юнацьких літ до
сурової, загартованої мужності, -
забирайте із собою всі людські
поруки, не залишайте їх на дорозі:
не знайдете потім (М.В. Гоголь)

2. Ні! Все добре на землі:
Чорна дівка, білий хліб!
Завтра в інший край мандрівка:
Чорний хліб і біла дівка.
J. W. Gothe

3. О корабле, тебе вже
манить хвиля Моря?
Horatius

4. «Але я завше пив лише за те,
що любив. Лиш за «Вітер», що
дме, корабль що пливе. За
дівча що любить матроса!»
C. Dibdin

☆ _____?
Жуковському

ПРИСВЯТИ

☆ «Сом» Остап Вишня
?

☆ _____?
«Искреннему моему Якову
Де Бальмену»

☆ «Intermezzo» М. Коцюбинський
?

☆ _____?
«Любові Всевишній»

☆ «Я (Романтика)» М. Хвильовий
?

ЗАКОХАНІ ПАРИ:

Ярослава
+
Ігор

Петро
+
Леся

Уля
+
Мокій

Наталка
+
Петро

Лавінія
+
Еней

Мирослава
+
Максим

Марічка
+
Іван

Катерина
+
Іван

Галя
+
Чіпка

Наталка
+
Григорій

Грицько
+
Христя

Маруся
+
Гриць

Карпо
+
Мотря

Мелашка
+
Лаврін

Марися
+
Микола

ЗАКОХАНІ ПАРИ:

«Слово о полку Ігоровім»

Ярослава
+
Ігор

«Наталка Полтавка»

Наталка
+
Петро

«Тіні забутих предків»

Марічка
+
Іван

«Хіба ревуть воли...»

Галя
+
Чіпка

«Хіба ревуть воли...»

Грицько
+
Христя

«Кайдашева сім'я»

Мелашка
+
Лаврін

«Чорна рада»

Петро
+
Леся

«Енеїда»

Лавінія
+
Еней

«Катерина»

Катерина
+
Іван

«Тигролови»

Наталка
+
Григорій

«Маруся Чурай»

Маруся
+
Гриць

«Мартин Боруля»

Марися
+
Микола

«Мина Мазайло»

Уля
+
Мокій

«Захар Беркут»

Мирослава
+
Максим

«Кайдашева сім'я»

Карпо
+
Мотря

(«МЕЛАНХОЙНИЙ ВАЛЬС»)

Історія написання: безпосереднім поштовхом до написання новели стали її непрості особисті стосунки з О. Маковеем. Про автобіографічність твору сама письменниця в листі до нього в 1989р. писала: «Прочиталисьте «Valse melanc.» і знаєте історію мого життя. Се моя історія. Більше не кажу нічого». Чи здогадувався він, на що так недвозначно натякала письменниця? Напевне, так. Можливо, навіть відчував докори сумління за її розбите кохання, адже першим твором, який підготував до друку на посаді редактора «Літаратурно-наукового вісника», була саме новела «Valse melancolique».

Важливо:

1. Мотив вальсу у творі наскрізний і об'єднує всі події в завершене ціле.
2. Музика є центральним образом «Valse melancolique», з неї починається твір: «Не можу слухати меланхолійної музики. А вже найменше такої, що приваблює душу ясними, до танцю визиваючими граціозними звуками, а відтак, зрікаючись їх незаметно, меться лиш одною широкою струєю смутку!». Музика пронизує весь твір, нею він закінчується: «Не можу позбутися до сьогоднішньої днини думки, що музика позбавила її життя... Одною-одніською, тоненькою струною вбила її...».
3. В образі Софії письменниця втілила неоромантичний конфлікт між високою мрією й неможливістю її досягнути в повсякденному житті.

Паспорт твору:

Рік написання – 1897.

Жанр – новела.

Літературний рід – епос.

Тема – зображення життя жінок-інтелектуалок, які прагнуть краси в житті.

Ідея – мистецтво є віддзеркаленням внутрішнього світу людини, її свободою.

Композиція:

- **Експозиція** — оповідь Марти про музику, враження від неї, життя з Ганнусею.
- **Зав'язка** — рішення подруг взяти третього компаньйона для спільного проживання; поява Софії Дорошенко.
- **Розвиток дії** – розмови подруг, їх уподобання, навчання, проблеми; смерть матері Софії.
- **Кульмінація** – серцевий напад Софії, її згасання.
- **Розв'язка твору** — похорон Софії, від'їзд Ганни до Італії, повернення, Мартине заміжжя.

Паспорт твору

Автор: М. Коцюбинський

Тіні забутих предків

Місце подій: Гуцульщина.

Напрямок: імпресіонізм.

Тема: трагічне кохання Івана та Марічки, зображення життя гуцулів, їх традиції, показ єдності людини та природи.

Символи:

Ватра — символ життя, незнищенності, одвічної вівчарської праці, що годує й підтримує людину.

Трембіта — протяжний сумний звук сповіщає про нещастя.

Сонце - символ нового, кращого життя.

Вода - животворне начало, джерело життя.

Інші назви: "В зелених горах", "Тіні минулого", "Голос віків", "Відгомін передвіччя", "Подих віків", "Голоси передвіччя", "Славки віків", "Дар предків забутих", "Слідами предків".

Історія написання: повість написана під враженням перебування на Гуцульщині. В основу повісті ліг сюжет Шекспіра «Ромео і Джульєтта».

Сюжет: I частина - Іван до смерті Марічки

Експозиція: дитинство Івана.

Зав'язка: зустріч і дружба Івана з Марічкою.

Розвиток дії: Іван іна полонині.

Кульмінація: Іванові передчуває нещастя.

Розв'язка: Марічка помирає.

II частина - Іван після смерті Марічки

Експозиція: Іван одружується з Палагнаю.

Зав'язка: зустріч Палагни з Юрою-мольфаром.

Розвиток дії: Палагна стає любаскою Юри.

Івану причудилась Марічка.

Кульмінація: Іван помирає.

Розв'язка: похорони Івана.

Ідея: гімн природі, чистоті людських взаємин; осудження бездуховного життя, обмеженого дрібними потребами.

Діалектизми: гачі - штани, маржина - худоба, гаджуги - смереки (ялинки), кичера - безліса гора, ватра - вогнище, трембіта - музичний інструмент, плай - гірська стежка, водопад - гоц, картопля - буришка, туман - негура, сироватка - жентиця, коров'ячий пастух - бовгар, дерев'яна посудина - бербениць, путин, обгороджена гірська стежка - сучочки.

Проблематика: батьки і діти, любов і ненависть, вірність і зрада, життя і смерть, добро і зло.

Екранізація: 1964 року вийшла однойменна екранізація Сергія Параджанова. Режисер говорив: "Ми хотіли зробити фільм про вільну людину, про серце, яке хоче вирватися, звільнитися від побуту, від дрібних пристрастей і навичок... Ми відкривали для себе Карпати не як етнографічний матеріал. Любов, відчай, самотність, смерть — ось фрески з життя людини, які ми створили."

Головні герої

Головні персонажі:

Максим Гудзь
Тип «пропашої сили»

Явдоха

дружина Максима Гудзя.
зłodійка-багачка

Чіпка Варениченко

«Не багатого роду! —
казала проста свита»

Мотря
мама Чіпки

Баба Оришка

була дитині єдиним порадином, добрим янголом і вихователем

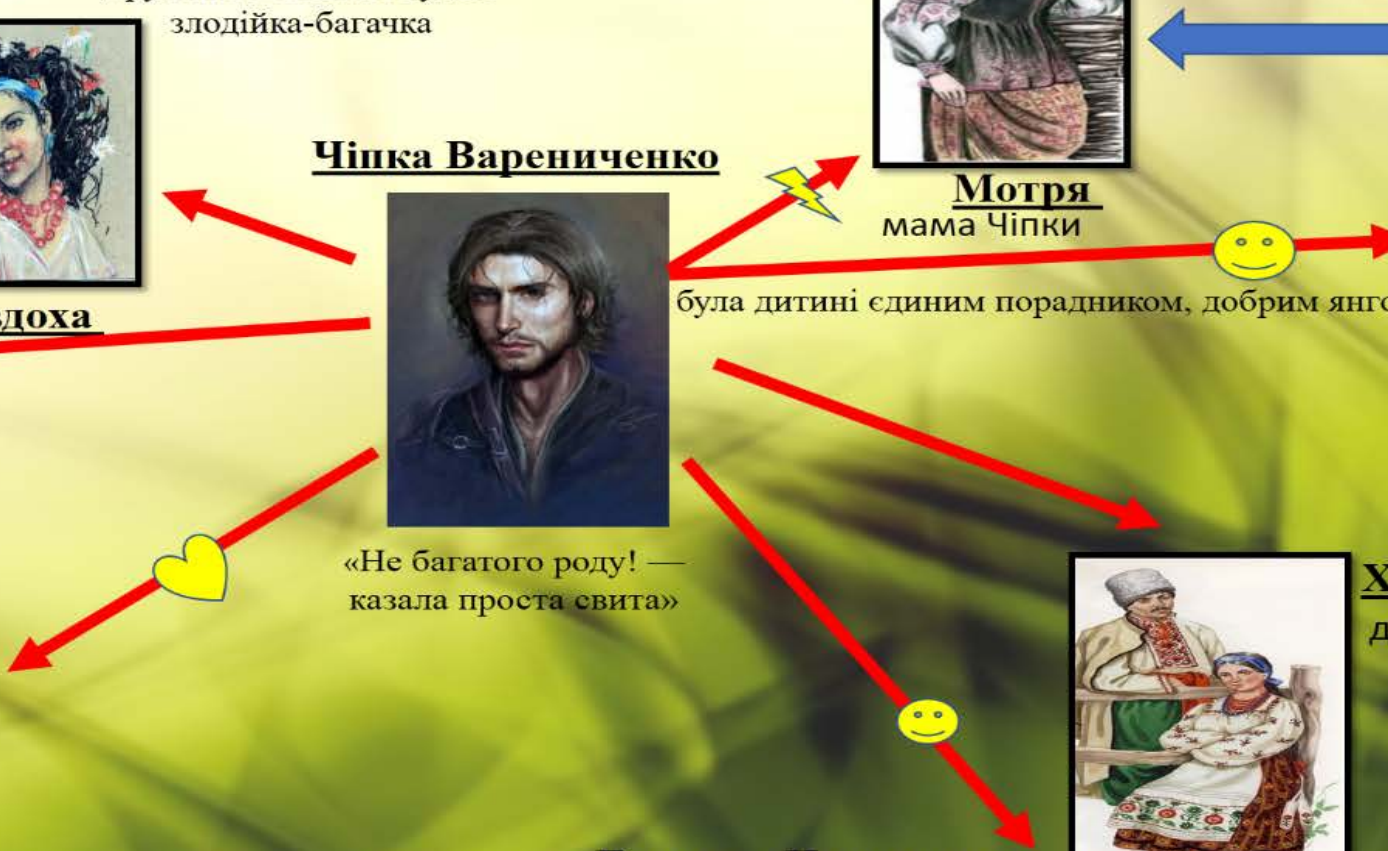

Галя Гудзь
(Кохана)

Христя
дружина Грицька

Грицько Чупруненко
товариш Чіпки з дитячих літ

РОБОТА З ЕЙДОС-КОНСПЕКТОМ

Ліна Костенко. «Українське альфреско»

Над шляхом, при долині, біля старого граба,

Де біла-біла хатка стоїть на самоті,

Живе там дід та баба, і курочка в них ряба,

вона, мабуть, несе їм яєчка золоті.

Там повен двір любистку, цвітуть такі жоржини,

І вишні чорноокі стоять до холодів.

Хитаються патлашки уздовж всієї стежини,

І стомлений лелека спускається на хлів.

Чиєсь дитя проходить, беруть його на руки.

А потім довго-довго на призьбі ще сидять.

Я знаю, дід та баба – це коли є онуки,

А в них сусідські діти шовковицю їдять.

Дорога і дорога лежить за гарбузами.

І хтось до когось їде тим шляхом золотим.

Остання в світі казка сидить під образами.

Навшпиньки виглядають жоржини через тин.

Складання казок

ЖИЛИ-БУЛИ ВІДОКРЕМЛЕНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ

СИНТАКСИС І ПУНКТУАЦІЯ

обставина

означення

ПРИКЛАДКА

ДОДАТОК

ЗУСТРІЛИСЯ ЯКОСЬ ВОНИ НА ВУЗЕНЬКОМУ МІСТОЧКУ І СТАЛИ З'ЯСОВУВАТИ, КОМУ ПРОЙТИ ПЕРШОМУ. ДОВГО СПЕРЕЧАЛИСЯ, АЖ ПОКИ НЕНАРОКОМ НЕ СКИНУЛИ ОЗНАЧЕННЯ У ВОДУ...

СИНТАКСИС І ПУНКТУАЦІЯ

ЗРОЗУМІЛИ ТОДІ ВІДОКРЕМЛЕНІ ПРИКЛАДКА, ОБСТАВИНА Й ДОДАТОК, ЩО ПОГАНО ВЧИНИЛИ, СТАЛО ЇМ СОРОМНО. ТОЖ, НЕ ГАЮЧИСЬ, ДОПОМОГЛИ ВІДОКРЕМЛЕНОМУ ОЗНАЧЕННЮ ВИБРАТИСЯ З ВОДИ, ЩОБ ВОНО ЗНОВУ ЗМОГЛО СТАТИ ОКРАСОЮ МОВИ.

СИНТАКСИС

І ВРАЗ ЗМІНИЛАСЯ МОВА, ВТРАТИЛА СВОЮ ЧАРИВНІСТЬ. ЧОМУСЬ РАНИШЕ НІХТО Й НЕ ЗНАВ, ЧОМУ ВОНА ТАКА ГАРНА САМЕ ЗАВДЯКИ ДІЄПРИКРЕТНИКАМ І ДІЄПРИКРЕТНИКОВИМ ЗВОРОТАМ, ЕПІТЕТАМ, ЯКИМИ РЯСНО ПЕРЕСИПАНА, ТІЛЬКИ З НИМИ МОВА БАГАТА, ЯСКРАВА, ОБРАЗНА. БЕЗ ВІДОКРЕМЛЕНИХ ОЗНАЧЕНЬ РЕЧЕННЯ ВТРАЧАЮТЬ ПРЕКРАСНИЙ ЗМІСТ, СТАЮТЬ ПОХМУРИМИ, НАДТО ОФІЦІЙНИМИ.

ЩОПРАВДА, ПРАВИЛ СТІЛЬКИ, ЩО, ЗДАЄТЬСЯ, Й НЕ РОЗІБРАТИСЯ, ПРОТЕ ЦЕ ТІЛЬКИ НА ПЕРШИЙ ПОГЛЯД, НАСПРАВДІ Ж - ЦЕ ТАК ПРОСТО...

Bigmir.net
http://www.bigmir.net

Дякуємо за увагу!